

АРТЪР КОНАН ДОЙЛ
ЗАГАДКАТА НА ЛЪВСКАТА
ГРИВА

Превод от английски: Светла Христова, —

chitanka.info

Наистина е твърде странно, че един от най-неясните и необикновени случаи, на които съм се натъквал през дългата си професионална кариера, се изпречи на пътя ми чак след оттеглянето ми, така да се каже, сам дойде на прага ми. Това стана сред уединението в малкия ми дом в Съсекс, където най-сетне се отдадох изцяло на онзи успокоителен живот сред природата, за който тъй често бях копнял през дългите години, прекарани в мрачния Лондон. В този период от живота си почти бях изгубил от поглед добрия Уотсън. Виждахме се само при редките му гостувания в почивните дни, поради което съм принуден сам да играя ролята на летописец. Ах! Ако беше с мен, как великолепно би представил той тази изумителна случка и окончателната победа, която извоювах въпреки трудностите! Ала сега ще трябва лично да разкажа историята по моя простичък начин, проследявайки всяка стъпка от трудния път, който се наложи да извървя, за да разплета загадката на лъвската грива.

Вилата ми се намира на южното крайбрежие, от прозорците ми се открива прекрасна гледка към Ламанша. Точно на това място бреговата линия се състои изцяло от варовикови скали и човек може да се спусне само по една тясна дълга и лъкатушна пътека, доста стръмна и хлъзгава. Дори когато приливът е в най-високата си точка, в подножието на скалите на стотици метри се виждат камъчета и едър морски чакъл. Тук-там по брега има дупки и хлътнатини и при всеки нов прилив в тях се образуват великолепни вирчета за плувците. Този възхитителен бряг се разстила на няколко мили разстояние в двете посоки; еднообразието му е нарушено само от малкия скалист залив, в чието дъно е селцето Фулуърт.

Домът ми е усамотен; единствено аз, старата ми икономка и пчелите ми обитаваме имота, който е изцяло на наше разположение. На половин миля е „Гейбълс“, известното учебно заведение на Харолд Стакхърст — голяма сграда, в която десетки младежи се готвят за различни професии под ръководството на неколцина учители. Навремето самият Стакхърст бе прочут гребец в един университетски отбор и великолепен учен с всестранна подготовка. Откак се заселих на брега, единствено с него се сприятелих до такава степен, че вечер двамата можехме да си гостуваме взаимно без предварителна покана.

В края на юли 1907 година се изви силна морска буря. Откъм Ламанша духаше свиреп вятър и вдигаше вълните чак до подножието

на скалите, а като започна приливът, се образува цяла лагуна. Сутринта, за която говоря, вятърът бе стихнал и цялата природа изглеждаше пречистена и обновена. Не можеше да се работи в такъв прекрасен ден и аз излязох да се поразходя преди закуска, вдъхвайки с наслада великолепния въздух. Вървах по стръмната пътека надолу. Изведнъж някой ме извика и когато се обърнах, видях Харолд Стакхърст, който весело ми махаше за поздрав.

— Какво утро, а, Холмс! Помислих си, че може да те срещна по пътя.

— Отиваш да плуваш, както виждам.

— А, пак ли прилагаш твоите трикове? — засмя се той, потупвайки издутия си джоб. — Вярно е. Макфърсън излезе рано и се надявам да го намеря на плажа.

Фицрой Макфърсън бе преподавателят по естествени науки — прекрасен доблестен младеж, чийто живот бе помрачен от един недъг — имаше слабо сърце вследствие на прекаран ревматизъм. Въпреки това беше роден атлет и се изявяваше отлично във всеки спорт, който не изискваше прекалено големи усилия. Зиме и лете ходеше да плува и аз често се присъединявах към компанията му, понеже също съм запален плувец.

В този миг видяхме и самия Макфърсън. Главата му се подаде над ръба на скалата, където свършваше пътеката. После се появи и цялата му фигура. Олюляваше се, сякаш беше пиян. Миг по-късно вдигна ръце и с вик рухна по очи. Двамата със Стакхърст се затичахме към него — деляха ни навярно четирийсетина метра. Побързахме да го обърнем възник. Той очевидно умираше. Изцъклените му безжизнени очи и посинелите бузи не можеха да означават нищо друго. Само за миг по лицето му пробяга искрица живот и той промълви две-три думи, сякаш с всички сили се мъчеше да ни предупреди за нещо. Думите бяха слети и завалени, но различих последните две, които се откъснаха с вик от устните му: „Лъвската грива.“ Всичко звучеше крайно несвързано и непонятно и аз не успях да видя никакъв смисъл в чутото. Сетне той се привдигна, протегна ръце и падна настрани. Вече не дишаше.

Спътникът ми бе парализиран от ужас, но аз, както може да се очаква, бях наострил всичките си сетива. Така и трябваше да постъпя, защото веднага стана ясно, че сме се натъкнали на съвсем необикновен

случай. Младежът беше само по панталони, а платнените му обувки бяха развързани. На раменете му бе наметната мушама, която при падането се свлече и оголи горната част на торса. Изумено втренчихме поглед в него. Гърбът му бе нашарен с тъмночервени ивици, сякаш го бяха шибали жестоко с камшик от тънка тел. Инструментът на побоя очевидно е бил доста гъвкав, защото дългите издути резки се виеха по плещите и ребрата му. По брадичката му се стичаше кръв, защото бе прехапал долната си устна в пристъп на силна болка. Измъченото му изкривено лице ясно показваше през каква ужасна агония бе преминал.

Седях на колене, а Стакхърст стърчеше прав до трупа, когато върху нас падна една сянка. Обърнахме се и видяхме Иън Мърдок. Мърдок преподаваше математика — висок и слаб мургав мъж, извънредно мълчалив и сдържан, който нямаше нито един приятел. Сякаш постоянно витаеше в своята възвишена, отвлечена област, населена с ирационални числа и конични сечения и твърде слабо свързана с всекидневния живот. Учениците му го смятаха за чудак и охотно биха го превърнали в прицел за шегите си, ако в жилите му не течеше чуждоземна гореща кръв — издаваха я не само смуглото лице и черните като въглен очи, но и сприхавият нрав, който избиваше в гневни изблици. Веднъж, раздразнен от кученцето на Макфърсън, Мърдок сграбчи малката твар и я изхвърли през прозореца. Стакхърст със сигурност щеше да го уволни за тази постъпка, ако математикът не притежаваше твърде ценни качества като учител. Такъв бе странният, изплетен от противоречия мъж, който сега стоеше до нас. Изглеждаше искрено потресен от гледката, макар че, ако се съдеше по инцидента с кучето, двамата с покойника едва ли бяха изпитвали особена симпатия един към друг.

— Горкият! Горкият! Какво да направя? Мога ли някак да помогна?

— С него ли бяхте? Можете ли да ни кажете какво се е случило?

— Не, не! Тази сутрин станах късно. Изобщо не съм ходил на брега. Направо от „Гейбълс“ идвам. Какво да направя?

— Бързо идете до полицейския участък във Фулуърт. Незабавно трябва да докладваме за случая.

Без да каже дума, Мърдок се втурна натам, а аз се залових за работа. Зашеметеният от трагедията Стакхърст остана до трупа. Естествено, първата ми задача бе да проверя дали има някой на брега.

Застанал горе на пътеката, огледах плажа по цялата му дължина. Беше съвсем безлюден, като изключим две-три тъмни фигурки в далечината, движещи се към Фулуърт. Бавно заслизах по пътеката. Варовикът бе примесен с мека глина, тъй че често виждах отпечатъците от едни и същи стъпки и в двете посоки. Тази сутрин единствен Макфърсън бе минал по пътеката. На едно място зърнах следа от разтворена длан с ясно очертани пръсти. Това можеше да означава само едно — горкият Макфърсън бе паднал, катерейки се по стръмното. Тук-там имаше и кръгли отпечатъци, които показваха, че на няколко пъти се е свличал на колене. В края на пътеката бе лагуната, останала след отлива. Макфърсън се бе съблякъл до нея, кърпата му още си стоеше на един камък, сгъната и суха — очевидно изобщо не бе влизал във водата. Докато оглеждах внимателно твърдия чакъл, попаднах тук-там на малки участъци пясък, в който личаха следи от платнените му обувки, а също и от босите му ходила. Явно се бе готвил да се изкъпе, но ако се съдеше по сухата кърпа, не бе успял.

Така недвусмислено бях изправен пред една от най-странните загадки, с които съм се сблъсквал. Човекът бе стоял на плажа най-много петнайсет минути. В това не можеше да има съмнение — та нали и Стакхърст бе тръгнал от „Гейбълс“ малко след него. Макфърсън е отишъл да плува и се е съблякъл, както показваха следите от босите крака. После внезапно е навлякъл бързешком дрехите си — те бяха раздърпани и незакопчани — и е хукнал обратно, без да се изкъпе или поне без да се избърше. Промяната в намеренията му е било бичуването със свирепа, нечовешка жестокост, при което е прехапал устни от болка; накрая е имал сили само колкото да изпълзи обратно и да издъхне на хълма. Кой бе извършил това варварско дело? Наистина в подножието на скалите имаше малки пещери, издълбани от стихииите, но яркото утринно слънце ги осветяваше така добре, че изобщо не ставаха за укритие. Оставаха фигурите, които зърнах на брега, но пък те май бяха прекалено далеч, за да имат някаква връзка с престъплението. Освен това широката лагуна, в която Макфърсън бе възнамерявал да се къпе, се намираше между него и тях, а водите ѝ стигаха чак до основата на скалите. Навътре в морето се виждаха две-три рибарски лодки на неголямо разстояние една от друга. При удобен случай можех да проуча хората, които се намираха в тях. Разполагах с

няколко нишки за разследване, но нито една не ми предоставяше очевидно разрешение на загадката.

Когато най-сетне се върнах при трупа, заварих няколко души край него. Стакхърст, разбира се, все още беше там, а Иън Мърдок току-що бе пристигнал със селския полицай Андерсън — едър мъж с червеникави мустаци, тромав и солиден като повечето жители на Съсекс, зад чието мудро, съдържано поведение се криеше солидно здравомислие. Той изслуша всичко, записа си показанията ни и накрая ме дръпна настрана.

— Ще се радвам да получа съвет от вас, господин Холмс. Задачата е твърде сложна за мен и ако объркам нещо, Луис ще ми трие сол на главата.

Посъветвах го да повика прекия си началник и местния лекар, а до тяхното идване да следи никой нищо да не пипа и доколкото е възможно, наоколо да не се появяват нови отпечатащи от стъпки. Междувременно претърсих джобовете на покойника. Намерих носна кърпа, нож и малък калъф за визитни картички. От него извадих едно листче, което разгънах и подадох на полицая. С неравен женски почерк на него бе надраскано: „Непременно ще дойда. Мод.“ Звучеше като уговорка за любовна среща, макар че времето и мястото не бяха посочени. Полицаят мушна обратно листчето в калъфа и го върна с останалите вещи в джобовете на мушамата. В момента нямаше нищо друго, което да привлече вниманието ни, и аз се прибрах вкъщи за закуска, като най-напред уговорих Андерсън да организира щателно претърсване на скалистия бряг.

След час-два Стакхърст се отби да ми каже, че тялото било отнесено в „Гейбълс“, където щяло да започне разследването. От него узнах някои важни по-конкретни сведения. Както и очаквах, в малките пещери в скалите не се бе намерило нищо, а той сам бе прегледал документите в писалището на Макфърсън и бе открил доказателства за интимна кореспонденция между него и някоя си госпожица Мод Белами от Фулуърт. Ето че се изясняваше поне самоличността на авторката на бележката.

— Полицията прибра писмата — обясни той, — затова не можах да ги донеса. Но несъмнено е било сериозна връзка. Все пак не виждам причина да я свързваме с това ужасно произшествие, освен ако не е отивал на среща с дамата.

— Надали са имали уговорка да се срещнат на плаж, който сте свикнали да посещавате всички вие — отбелязах аз.

— Да, чиста случайност е, че неколцина от учениците не отидоха заедно с Макфърсън.

— Наистина ли беше случайност?

Стакхърст замислено сбърчи чело.

— Всъщност Иън Мърдок ги задържа, настояваше да им покаже нещо по алгебра преди закуска. Горкият, ужасно е разстроен от станалото.

— Все пак, доколкото разбирам, двамата не са били приятели.

— Преди не бяха. Но от година и нещо Мърдок се сближи с Макфърсън толкова, колкото изобщо би могъл да се сближи с някого. Знаеш, че поначало не е много дружелюбен.

— Да, известно ми е. Май си спомням, че ти говореше за разпра между тях след онова грубо отношение към кучето.

— О, този случай отдавна отшумя.

— Но навярно е оставил някакво чувство на неприязън?

— Не, сигурен съм, че двамата бяха истински приятели.

— Е, значи трябва да проучим нещата с девойката. Познаваш ли я?

— Всички я познават. Тя е местната красавица, при това истинска красавица, Холмс, която навсякъде ще направи впечатление. Знаех, че Макфърсън я харесва, но нямах представа, че нещата между тях са стигнали толкова далеч, както личи от онези писма.

— Но коя е тя?

— Дъщеря е на стария Том Белами, който притежава всички лодки и плажни кабинки във Фулуърт. Навремето бил рибар, но постепенно натрупал известно състояние. Върти работата заедно със сина си Уилям.

— Дали да не се поразходим до Фулуърт и да поговорим с тях?

— Под какъв предлог?

— О, предлог лесно ще се намери. Та нима онзи клетник сам се е изтезавал по такъв жесток начин. Чужда ръка е държала камшика, ако раните изобщо са от камшик. А в това усамотено място обкръжението му несъмнено не е било многобройно. Ако го проучим внимателно, все ще попаднем на някакъв мотив, който на свой ред ще ни отведе до престъпника.

Разходката из ухаещите на мащерка поля щеше да е твърде приятна, ако мислите ни не бяха отровени от трагедията, на която бяхме станали свидетели. Селцето Фулуърт е разположено в падина, извита като подкова около залива. На склона зад старите хижи стърчаха няколко модерни къщи. Стакхърст ме поведе към една от тях.

— Това е Пристана, както го е кръстил Белами — оная постройка с ъгловата кула и хубавия покрив. Никак не е зле за човек, който е започнал само с... Божичко, кой идва насреща ни!

Градинската порта на Пристана се отвори и от нея излезе един мъж. Високата му слаба и неугледна фигура трудно можеше да се сбърка. Това бе Иън Мърдок, математикът. Миг по-късно го пресрещнахме на пътя.

— Здравейте! — рече Стакхърст.

Учителят кимна, изгледа ни косо със странните си тъмни очи и тъкмо се канеше да ни отмине, когато началникът му го спря.

— Какво правите тук?

Лицето на Мърдок пламна от гняв.

— Аз съм ваш подчинен само под покрива на заведението ви, господине. Не ми е известно да ви дължа отчет за личните си дела.

След всичко преживяно нервите на Стакхърст бяха опънати до скъсване. В противен случай вероятно щеше да се сдържи, но сега направо избухна.

— При сегашните обстоятелства отговорът ви е чисто нахалство, господин Мърдок.

— Сигурно същото може да се каже и за вашия въпрос.

— Не за пръв път търпя недисциплинираното ви поведение, но ще е за последен. Бъдете любезен да уредите бъдещето си другаде, и то колкото е възможно по-бързо.

— Именно това възнамерявах да направя. Днес загубих единствения човек, който правеше „Гейбълс“ поносимо място за живеене.

С тези думи той отмина по пътя. Стакхърст остана загледан след него с искрящи от гняв очи.

— Е, не е ли невъзможен! — извика той.

В съзнанието ми веднага се връза мисълта, че господин Иън Мърдок се възползва от първата възможност, която му предлага вратичка за бягство от местопрестъплението. Подозренията ми, смътни

и мъгляви допреди, започнаха да приемат по-ясна форма. Може би посещението у семейство Белами щеше да хвърли известна светлина по въпроса. Когато Стакхърст се овладя, двамата продължихме към къщата.

Господин Белами се оказа мъж на средна възраст с огненорижа брада. Изглеждаше твърде ядосан и лицето му не след дълго почервеня досущ като косата.

— Не, господине, не желая да се впускаме в подробности. Моят син — и посочи един як младеж с мрачно грубовато лице в ъгъла на всекидневната — е напълно съгласен с мен, че господин Макфърсън ухажваше Мод по най-оскърбителен начин. Да, господине, думата „женитба“ така и не бе спомената, а имаше писма и срещи и разни други работи, които никой от нас не би могъл да одобри. Тя няма майка и ние сме единствените ѝ настойници. Твърдо сме решени...

Той млъкна изведнъж, защото в този миг се появи самата дама. Никой не би могъл да отрече, че присъствието ѝ би украсило всяка сбирка на света. Кой може да допусне, че такова рядко цвете ще покълне на подобно място и от такъв корен? Жените рядко са ме привличали, защото умът ми винаги е имал власт над сърцето, ала щом погледнах изваяното ѝ лице с изящен тен, сякаш събрал нежната мекота на околните поля, начаса осъзнах, че никой младеж не би останал равнодушен към нея. Такава бе девойката, която бутна вратата и застана с широко отворени очи и напрегнато лице пред Харолд Стакхърст.

— Вече зная, че Фицрой е починал — каза тя. — Не се страхувайте да ми съобщите подробностите.

— Оня джентълмен, дето дойде преди вас, ни съобщи новината — обясни бащата.

— Не виждам защо сестра ми трябва да се забърква в това изръмжа младежът.

Сестра му се извърна и го изгледа остро и решително.

— Това си е моя работа, Уилям. Ако обичаш, остави ме да постъпя, както намеря за добре. По всичко личи, че е било извършено престъпление. Фицрой вече го няма, но най-малкото, което мога да направя за него, е да помогна престъпникът да бъде разкрит.

Тя изслуша краткия разказ на моя спътник внимателно и със самообладание, което ми показва, че освен голяма красота притежава и

силен характер. Мод Белами завинаги ще остане в паметта ми като достойна и забележителна жена. По всяка вероятност тя вече ме познаваше по лице, защото накрая се обърна към мен.

— На всяка цена ги предайте в ръцете на закона, господин Холмс. Симпатията и подкрепата ми са на ваша страна, които и да са те.

Стори ми се, че при тези думи хвърли предизвикателен поглед към баща си и брат си.

— Благодаря — отвърнах. — Ценя женската интуиция в подобни случаи. Но вие употребихте множествено число. Смятате ли, че тук е замесен повече от един човек?

— Познавах господин Макфърсън достатъчно. Беше силен и смел мъж. Никой не би могъл сам да го изтезава тъй жестоко.

— Може ли да разменим няколко думи насаме?

— Казвам ти, Мод, не се забърквай! — сърдито извика бащата.

Тя ме погледна безпомощно.

— Какво мога да направя?

— Не след дълго фактите ще станат достояние на всички, тъй че не виждам никаква вреда, ако ги обсъдим сега с вас. Бих предпочел да говорим насаме, но след като баща ви не разрешава, ще му се наложи да се включи в дискусиата — после споменах листчето, открито в джоба на покойника. — Тази бележка със сигурност ще излезе наяве по време на разследването. Мога ли да ви помоля да хвърлите известна светлина по въпроса?

— Нямам причини да създавам загадки — отвърна тя. — Бяхме сгодени и го пазехме в тайна единствено защото чичото на Фицрой, който е много стар и на смъртен одър, можеше да го лиши от наследство, ако бе сключил брак против желанието му. Това бе единствената причина да крием годежа си.

— На нас можеше да ни кажеш! — избоботи господин Белами.

— Щях да го направя, татко, ако поне веднъж бе проявил някакво разбиране.

— Хич не съм съгласен моето момиче да се захваща с мъже, които не са от нейната черга.

— Именно твоите предубеждения ни възпряха да ти кажем. А що се отнася до тази бележка — момичето порови в джоба на роклята си и измъкна едно смачкано листче, — тя е отговор на това тук.

„Скъпа моя — прочетохме, — ела на старото място на брега точно след залез слънце във вторник. Само тогава мога да се измъкна. Ф. М.“

— Днес е вторник, трябваше да се срещна с него довечера.

Обърнах хартиятката от другата страна.

— Не е пристигнало по пощата. Как го получихте?

— Бих предпочела да не отговарям на този въпрос. Той наистина не е свързан с вашето разследване. Затова пък ще отговоря най-охотно на всичко, което има някаква връзка със случая.

Девојката действително удържа на думата си, но нищо от това, което каза, не ми помагаше особено. Тя нямаше причини да смята, че годеникът ѝ е имал някакви тайни врагове, но призна, че навремето около нея се навъртали неколцина пламенни обожатели.

— Мога ли да запитам дали господин Иън Мърдок е бил от тях?

Тя се изчерви и май се посмути.

— По едно време мислех, че е така. Но нещата изцяло се промениха, когато той разбра какви са отношенията между Фицрой и мен.

Сянката на подозрението, което падаше върху този странен човек, отново доби по-определена форма. Досието му трябваше да бъде проучено, а квартирата му — щателно претърсена. Стакхърст охотно се съгласи да ми съдейства, защото и той изпитваше съмнения. Излязохме от Пристана с надеждата, че държим в ръце поне една нишка от това заплетено кълбо.

Мина една седмица. Разследването не установи нищо и бе отложено до появата на нови доказателства. Стакхърст дискретно проучи своя подчинен, а двамата предприехме и оглед на стаята му, но без резултат. От моя страна аз доста пъти се завръщах на местопроизшествието — както физически, така и умствено, — но без да стигна до някакви нови заключения. В цялата ми хроника читателят не ще открие друг подобен случай, в който наистина да съм бил доведен до границата на възможностите ми. Дори въображението ми бе безсилно да намери разрешение на загадката. Тъкмо когато наистина се почувствах изчерпан, се случи инцидентът с кучето.

Старата ми икономка първа научи по безжичния телеграф, който доставя до хората като нея местните новини.

— Тъжна работа, а, сър, онуй, дето е станало с кученцето на господин Макфърсън?

По принцип не насърчавам подобни разговори, но този път думите ѝ веднага привлякоха вниманието ми.

— Какво е станало с кучето на господин Макфърсън?

— Умряло, сър. Умряло от мъка по господаря си.

— Кой ти каза?

— Ами че всички само за туй говорят, сър. Хайванчето ужасно се било разстроило и не хапнало нищичко цяла седмица. А днес двама млади господа от „Гейбълс“ го намерили умряло долу на брега, сър, на същото място, дето и господарят му си намери смъртта.

„На същото място.“ Тези думи ясно се отпечатаха в паметта ми. Смътно долових, че това обстоятелство е извънредно важно. Нищо чудно, че кучето бе умряло — това бе в съгласие с природата на тези благородни и предани животни. Но защо „на същото място“? Защо този усамотен плаж се бе оказал фатален за него? Възможно ли бе и кучето да е било пожертвано, за да утоли нечия жажда за мъст? Възможно ли бе...? Да, предчувствието бе неясно, но в съзнанието ми вече се оформяше догадка. След няколко минути крачех към „Гейбълс“. Заварих Стакхърст в кабинета му. По моя молба той прати да повикат Съдбъри и Блънт — учениците, намерили кучето.

— Лежеше до самата вода — каза единият. — Сигурно е вървяло по следата на покойния си господар.

Видях вярното създание — малък териер, положен върху рогозка в приемната. Телцето му бе вкочанясало, очите — изскочили от орбитите, а крайниците — ужасно сгърчени. Целият му вид говореше за мъчителна агония.

От „Гейбълс“ потеглих бързо към залива. Слънцето бе залязло и сянката на стръмните скали чернееше върху водата, която просветваше с матов оловен блясък. Мястото бе безлюдно; нямаше жива душа освен две чайки, които с крясъци се рееха в небето. В гаснещата светлина смътно различих следата на кученцето върху пясъка около същия камък, където господарят му бе оставил кърпата си. Останах доста време там, потънал в дълбок размисъл, докато здрачът се сгъстяваше край мен. В ума ми бясно препускаха най-различни мисли. Знаете

какво е да сънуваш кошмар, в който търсиш нещо извънредно важно и чувстваш, че е съвсем наблизо, а то все успява да ти се изплъзне. Точно така се чувствах и аз, докато стоях сам в мрака на онова лобно място. Накрая се обърнах и поех бавно към къщи.

Бях стигнал края на пътеката, когато отговорът проблесна в ума ми като светкавица. Изведнъж си спомних онова, което тъй усилено и напразно се бях старал да изровя от паметта си. Несъмнено знаете (в противен случай трудът на Уотсън е отишъл на вятъра), че притежавам огромен запас от странични знания, неподчинени на научна подредба, но винаги на разположение, когато се нуждая от тях за целите на професията ми. Умът ми е като претъпкано багажно отделение, в което се съхраняват всевъзможни пакети — толкова много, че често имам само бегла представа за съдържанието им. Сега разбрах, че там някъде е скрито нещо, което може да има връзка със случая. Догадката бе все още твърде смътна, но поне знаех как да я изясня. Беше чудовищна и невероятна, но все пак ми предоставяше възможност, която бях длъжен да проверя докрай.

Къщурката ми има голямо таванско помещение, претъпкано с книги. Веднага се зарових в тях и тършувах цял час. Накрая измъкнах от купищата малко томче с шоколадовокафява подвързия и сребърни букви. Жадно затърсих главата, за която имах само смътен спомен. Да, предположението изглеждаше невероятно, направо фантастично, но нямаше да ме остави на мира, докато не се уверях дали все пак не съдържа истинския отговор. Легнах си късно, изгарящ от нетърпение да се заловя за работа сутринта.

Работата ми обаче бе прекъсната по твърде досаден начин. Едва бях изпил сутрешната си чаша чай и вече се канех да тръгна към плажа, когато се появи инспектор Бардъл от полицейското управление на Съсекс — едър, солиден, тромав като вол мъж със замислени очи, които ме гледаха много угрижено.

— Зная, че имате огромен опит, господине — рече той. — Разбира се, обръщам се към вас съвсем неофициално и не искам да ви замесвам, но просто се налага да реша какво да правя във връзка с Макфърсън. Въпросът е да предприема ли арест или не?

— Имате предвид господин Иън Мърдок?

— Да, господине. Май просто няма кой друг да бъде. Това е предимството на тия усамотени места — кръгът на заподозрените е

тесен. Ако не го е направил той, кой тогава?

— С какви улики разполагате?

Бардъл бе проверил същите източници, от които и аз бях събрал сведенията си. Уликите бяха характерът на Мърдок и загадъчността, която сякаш го заобикаляше; склонността да се поддава на гневни изблици, за която свидетелстваше инцидентът с кучето; обстоятелството, че в миналото бе имал разправии с Макфърсън и може би се е дразнел от вниманието му към госпожица Белами. Да, Бардъл по свой път бе стигнал до всички сведения, които и аз знаех, но без да добави нищо ново, като изключим вестта, че Мърдок вече правел нужните приготовления за заминаване.

— В какво положение ще изпадна, ако го оставя да се измъкне въпреки всички улики срещу него? — едрият флегматичен мъж явно бе сериозно разтревожен.

— Помислете — рекох — за всички съществени пропуски във вашата теория. Мърдок има сигурно алиби за сутринта, когато е било извършено престъплението. Бил е с учениците си до последния момент, а броени минути след появата на Макфърсън дойде при нас зад гърба ни, откъм училището. Не смятате ли освен това, че е абсолютно невъзможно без чужда помощ да нанесе такъв жесток побой на човек, не по-слаб от самия него. И най-сетне, открит остава въпросът за инструмента, с който са били нанесени раните.

— Какво друго би могло да е освен някакъв еластичен бич или камшик?

— Разгледахте ли белезите? — попитах.

— Да, видях ги. И докторът ги видя.

— Но аз ги разгледах с лупа извънредно внимателно и забелязах, че са доста особени.

— Какви по-точно, господин Холмс?

Отидох до бюрото си и извадих една увеличена снимка.

— Това е моят метод в подобни случаи — обясних аз.

— Наистина вършите всичко извънредно прецизно, господин Холмс.

— Едва ли щях да бъда това, което съм, ако не подхождах така към работата си. А сега да разгледаме тази резка, която се вие около дясното рамо. Не забелязвате ли нещо особено в нея?

— Не.

— Съвсем очевидно е, че тя не е еднакво дълбока навсякъде. Ето, тук е избила малко кръв, ей там — също. Подобни характеристики виждаме и в другата резка, която се вижда малко по-надолу. Какво може да означава това?

— Нямам представа. Вие знаете ли?

— Може би да, а може би не. Скоро ще съм в състояние да ви кажа нещо повече по въпроса. Всичко, което би могло да ни посочи какво е оставило такава следа, ще ни отведе съвсем близо до престъпника.

— Разбира се, това е абсурдно хрумване — рече полицаят, — но ако към гърба е била притисната нажежена телена мрежа, то тези ясно очертани точки навярно показват местата, където са били съединени жиците.

— Извънредно находчиво сравнение. А дали да не кажем, че е бил шибан с много жилав камшик от няколко върви, осеяни с малки твърди възелчета?

— Бога ми, господин Холмс, струва ми се, че уцелихте верния отговор.

— А може би причината ще се окаже съвсем различна, господин Бардъл. Но вашата теория е твърде слабо подкрепена с конкретни доказателства, за да оправдае един арест. Освен това разполагаме и с последните думи на покойника — „лъвската грива“.

— Чудех се дали не е искал да каже името на Иън...

— Да, помислих и за това. Но тези думи бяха изречени много ясно — той почти ги изкрепя. Сигурен съм, че каза именно „лъвската грива“.

— Нямате ли някаква друга теория, господин Холмс?

— Може и да имам, но не ми се иска да я обсъждам, преди да я подплатя с по-солидни доказателства.

— И кога ще ги получите?

— След около час, може би дори и по-скоро.

Инспекторът потърка брадичката си и ме погледна колебливо.

— Де да можех да видя какво ви се върти в главата, господин Холмс. Навярно си мислите за онези рибарски лодки.

— Не, не, те бяха твърде далеч.

— А какво ще кажете за Белами и оня здравеняк сина му? Двамата хич не са одобрявали господин Макфърсън. Възможно ли е те

да са го подредили така?

— Не, не ме карайте да си разкривам картите, преди да съм напълно готов — отвърнах с усмивка. — А сега, инспекторе, и двамата имаме да вършим работа. Дали да не се срещнем пак тук към обед и...

В този миг разговорът ни рязко бе прекъснат от едно събитие, което се оказа началото на края.

Външната ми врата се отвори с трясък, в коридора се чуха несигурни стъпки и Иън Мърдок, блед, разчорлен и с ужасно раздърпани дрехи, влезе в стаята, като залиташе и се вкопчваше с костеливите си ръце в разни предмети, за да се задържи на крака.

— Бренди! Бренди! — изпъшка той и рухна със стон на дивана.

Мърдок не беше сам. След него се появи и Стакхърст, запъхтян и без шапка. Изглеждаше почти толкова зле, колкото и спътникът му.

— Да, да, бързо дайте бренди! — извика той. — Човекът всеки миг ще издъхне. Едвам успях да го доведа дотук. На два пъти припадна, докато дойдем.

Половин чаша неразреден спирт оказа чудодейно въздействие. Мърдок се надигна, подпрян на едната си ръка, и смъкна сакото от раменете си.

— За Бога! Дайте етер, опиум, морфин! — извика той. — Каквото и да е, само да облекчи тази нечовешка болка!

Гледката накара и нас двамата с инспектора да извикаме. Голото рамо на мъжа бе покрито със същата странна мрежа от червени възпалени резки, която бе оставила смъртоносния си белег и върху Фицрой Макфърсън.

Болката очевидно бе ужасна и не само локална, защото на моменти дишането на пострадалия спираше, лицето му потъмняваше и той, шумно задъхан, притискаше сърцето си с ръка, а по челото му се стичаха едри капки пот. Сякаш всеки миг можеше да умре. Час по час наливахме бренди в гърлото му и всяка нова доза го връщаше към живота. Тампони памук, натопени в зехтин, като че ли уталожваха болката от странните рани. Най-сетне главата му тежко се отпусна на възглавницата. Природата бе стигнала до последния си запас от жизненост, за да възстанови изчерпаните си сили. Беше нещо средно между дрямка и припадък, но поне носеше някакво облекчение.

Нямаше как да го разпитваме в такова състояние, но щом се уверихме, че е вън от опасност, Стакхърст веднага се обърна към мен.

— За Бога! — извика той. — Какво е това, Холмс? Какво става?

— Къде го откри?

— Долу на брега. Точно там, където и горкият Макфърсън си намери смъртта. Ако и той беше със слабо сърце като Макфърсън, досега да си бе отишъл. Докато го носех нагоре, неведнъж си мислех, че вече е умрял. „Гейбълс“ е прекалено далеч, затова го доведох тук.

— Видя ли го на брега?

— Вървах по хълма, когато го чух, че извика. Тъкмо бе излязъл от водата и залиташе като пиян. Веднага изтичах при него, наметнах го с някакви дрехи и го понесох нагоре. За Бога, Холмс, използвай всичките си умения и не щади сили, за да вдигнеш проклятието от това място, защото животът стана просто нетърпим. Нима ти с твоята световна слава не можеш да направиш нещо и за нас?

— Мисля, че мога, Стакхърст. А сега ела с мен! Вие също, инспекторе! Да видим дали убиецът няма да падне в ръцете ни!

Мърдок все още не бе дошъл в съзнание. Оставихме го на грижите на икономката ми и се отправихме към смъртоносната лагуна. Върху едрия пясък лежеше малка купчинка кърпи и дрехи, оставени от пострадалия. Бавно тръгнах покрай самия ръб на водата, двамата ми другари ме следваха в индианска нишка. В по-голямата си част заливчето бе доста плитко, но точно под скалата, където брегът бе издълбан от вълните, водата бе дълбока към метър и половина. Тази част, съвсем естествено, би привлякла един плувец, защото образуваше красиво езерце с яснозелен цвят, прозрачно като кристал. Точно над него в подножието на скалата имаше редица едри камъни, по която поведох моите спътници, вирайки се в дълбините под мен. Щом стигнах до мястото, където водата бе най-дълбока и спокойна, изведнъж зърнах онова, което търсех, и нададох победоносен вик.

— Цианея! — извиках аз. — Цианея! Ето я лъвската грива!

Странното създание, което сочех, наистина изглеждаше като куп оплетени кичури, изтръгнати от гривата на лъв. Лежеше на скалистото дъно на около метър под водата — необикновено трептящо, пърхащо влакнесто създание. Жълтите му, подобни на дълги букли пипала бяха изпъстрени със сребристи ивици. То сякаш пулсираше, свиваше се и се разпускаше с бавни тежки движения.

— Вече извърши достатъчно злини. Часът ѝ е ударил! — провикнах се аз. — Помогни ми, Стакхърст! Да приключим с убийцата

веднъж завинаги.

Точно на ръба, където бяхме застанали, имаше един голям камък. Бутнахме го и той падна във водата със силен плясък. Когато развълнуваната повърхност се избистри, видяхме, че е попаднал, където трябва. Потрепващият крайчец на едно жълто пипало ни показва, че жертвата ни е под него. Гъста мазна пяна се процеди изпод камъка и размъти водата наоколо, издигайки се бавно към повърхността.

— Просто нямам думи! — извика инспекторът. — Какво беше това, господин Холмс? Роден съм и съм израсъл по тия места, но не съм виждал такова нещо. В Съсекс не се въдят такива твари.

— Толкова по-добре за Съсекс — отбелязах. — Навярно онази силна буря, която се разрази от югозапад, я е докарала в тукашните води. А сега да се върнем у дома; ще ви запозная с ужасното преживяване на един човек, който завинаги е запомнил срещата си с това опасно морско създание.

Когато влязохме в кабинета ми, видяхме, че Мърдок вече се е възстановил толкова, че можеше да седне. Беше твърде замаян и от време на време потръпваше, прободен от остри спазми. С откъслечни думи успя да ни обясни, че няма никаква представа, какво му се е случило във водата; помнеше само, че по едно време внезапно бил пронизан от ужасни болки и едва събрал сили, за да излезе на брега.

— Тази книга — вдигнах малкото томче — първа осветли загадката, която можеше завинаги да тъне в мрак. Това е „Под открито небе“ от прочутия естествоизпитател Дж. Г. Ууд. Самият Ууд едва не загинал от допира до същото създание, тъй че сведенията, оставени от него, са твърде изчерпателни. *Cyanea Capillata* е пълното име на злосторницата, чието докосване може да е толкова опасно за живота, колкото ухапването на кобра, но затова пък е много по-болезнено. Ще ви прочета набързо този откъс: „Ако плувецът зърне кръгла рехавата маса от жълтокафеникави пипала и мембрани, нещо, твърде подобно на огромни кичури лъвска грива, оплетени със сребриста хартия, трябва особено да внимава, защото това е страшната медуза *Cyanea Capillata*.“ Кажете ми, може ли да се намери по-точно описание на нашата зловеща познайница? По-нататък той разказва как веднъж лично се натъкнал на такъв екземпляр, докато плувал край брега на Кент. Както установил Ууд, създанието излъчва почти невидими

нишки на разстояние около петнайсет метра; смъртна опасност заплашва всеки, попаднал в обсега на тези убийствени пипала. Дори от известно разстояние Ууд бил поразен почти фатално. „Безбройните пипала изпъстрят кожата с тънки алени резки, които отблизо изглеждат съставени от дребни точкици или пришки; във всяка точка сякаш е забита нажежена игла, която пробощда човек до мозъка на костите.“ Както обяснява авторът, при това изтънчено мъчение локалната болка е най-малкото зло. „Остри болки пронизваха гърдния ми кош, сякаш бях поразен от куршум. На моменти пулсът ми съвсем спираше, а после сърцето изведнъж започваше да бие тъй силно, сякаш се опитваше да изскочи от гърдите.“ Създанието едва не го убило, въпреки че той едва се бил докоснал до него в разбунтувания океан, а не в плитките спокойни води на залива. Казва, че впоследствие едва се познал — толкова бледо, сгърчено и изкривено било лицето му. Изгълтал цяла бутилка бренди и по всяка вероятност именно това му спасило живота. Ето книгата, инспекторе, нека да остане у вас. Бъдете сигурен, че съдържа цялостно описание на трагедията, сполетяла горкия Макфърсън.

— А между другото и оневинява мен — отбеляза Иън Мърдок с крива усмивка. — Не ви упреквам, инспекторе, нито пък вас, господин Холмс, защото подозренията ви бяха естествени. Чувствам, че в самото навечерие на ареста ми успях да се оправдая само защото споделих частта на моя нещастен приятел.

— Не, господин Мърдок. Аз вече бях налучкал вярната следа и ако бях излязъл от къщи толкова рано, колкото възнамерявах, можех даже да ви спестя това ужасно изпитание.

— Но как разбрахте истината, господин Холмс?

— Просто съм всеяден читател с особено силна памет за дреболии. Думите „лъвската грива“ непрекъснато се въртяха в главата ми. Знаех, че съм ги срещал някъде в съвсем неочакван контекст. Както и сами видяхте, описанието е съвсем точно. Не се съмнявам, че създанието се е носело по водата, когато Макфърсън го е забелязал, и че единствено с тези думи е могъл да ни предупреди за съществуването, причинило смъртта му.

— В такъв случай аз поне съм оправдан — каза Мърдок и бавно се изправи на крака. — Остава да дам едно-две обяснения, понеже зная откъде започнаха вашите разследвания. Вярно е, че обичах онази дама,

но от деня, в който тя избра моя приятел Макфърсън, единственото ми желание бе да ѝ помогна да намери щастието си. Бях напълно доволен да стоя настрана и да играя ролята на посредник между двамата. Често разнасях бележките им и именно защото бях техен довереник и тя ми беше толкова скъпа, побързах да ѝ кажа за смъртта на моя приятел, да не би някой да ме изпревари, съобщавайки печалната вест по рязък и безсърдечен начин. Тя никога не би ви казала за нашите отношения, господине, понеже се опасяваше, че няма да ги одобрите, и това би могло да има лоши последици за мен. Ала сега с ваше разрешение ще се опитам да стигна до „Гейбълс“, защото в момента имам най-голяма нужда от леглото си.

Стакхърст му подаде ръка.

— Всички бяхме подложени на огромно напрежение — каза той. — Забравете миналото, Мърдок. Занапред ще се разбираме по-добре.

Те излязоха заедно, приятелски хванати под ръка. Инспекторът остана, като мълчаливо се взираше в мен с волските си очи.

— Ама как се справихте! — извика той накрая. — Бях чел за вас, ама много не хващах вяра. Но сега ми взехте ума!

Поклатих глава. Да приема подобна похвала, означаваше да снижа собствените си критерии.

— Отначало действах бавно, направо осъдително бавно. Ако трупът бе намерен във водата, едва ли щях да се заблудя. Подведе ме сухата кърпа. Разбира се, на онзи клетник и през ум не му е минало да се избърше, а пък аз помислих, че изобщо не е влизал във водата. В такъв случай как можех да допусна, че е бил нападнат от някаква морска твар? Именно затова се отклоних от вярната следа. Е, инспекторе, често съм дръзвал да вземам на подбив господата от полицията, но *Suanea Capillata* едва не ми отмъсти заради Скотланд ярд.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.